

Socialnämnden 2022-04-20

Upphandling av insatserna korttidsvistelse, korttidstillsyn och daglig verksamhet enligt §§ 9:6, 9:7, 9:10 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade genom konkurrensutsättning enligt lagen om valfrihetssystem

Ärende

Upphandling av insatserna korttidsvistelse, korttidstillsyn och daglig verksamhet enligt §§ 9:6, 9:7, 9:10 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade genom konkurrensutsättning enligt lagen om valfrihetssystem

Socialförvaltningen förslag till beslut

1. Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta införa valfrihetssystem enligt lag om valfrihetssystem (LOV) för insatserna korttidsvistelse, korttidstillsyn samt daglig verksamhet enligt §§ 9:6, 9:7 samt 9:10 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).
2. Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att fastställa socialnämndens förslag till ersättningsbelopp.
3. Socialnämnden antar socialförvaltningens förslag gällande ickevalsalternativ, tidplan och tillvägagångssätt under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar införa valfrihetssystem enligt punkt 1.
4. Socialnämnden beslutar uppdra till socialdirektör att fastställa upphandlingsdokument under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar införa valfrihetssystem enligt punkt 1.

Cristina Granbom

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade redan 2012 beslut om att ledsagarservice, avlösarservice i hemmet och daglig verksamhet enligt LSS ska upphandlas genom konkurrensutsättning enligt LOV (KS 2011/0346). Införandet av LOV i LSS har dock försvårats av dåvarande marknadsförutsättningar.

En uppdaterat utredning av marknadsförutsättningarna samt potentiella utförarens inställning visar att det nu finns goda möjligheter för införande av LOV i LSS och att avsedd effekt kan uppnås.

I och med att kommunens avtal med nuvarande utförare inom insatserna 9:6 korttidsvistelse, 9:7 korttidstillsyn samt 9:10 daglig verksamhet enligt LSS går ut under 2022 har socialnämndens fattat ett inriktningsbeslut (SN 2021/0032) om att dessa insatser kan upphandlas inom ramen för Lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Socialnämnden har i samband med beslutet gett socialförvaltningen i uppdrag att ta fram ett upphandlingsdokument samt lämpliga ersättningsbelopp inför upphandlingen.

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta om att införa valfrihetssystem enligt LOV för insatserna korttidsvistelse, korttidstillsyn samt daglig verksamhet enligt 9:6, 9:7 och 9:10 LSS.

Socialförvaltningen utredning

I syfte att utarbeta ett upphandlingsdokument som både motsvarar de krav som kommunen behöver ställa utifrån tillämpliga lagar och interna riktlinjer samt tar hänsyn till enskilda och utförarnas förutsättningar har socialförvaltningen kartlagt och utrett frågan i första hand utifrån de enskildas perspektiv men även från marknadens perspektiv och från andra kommuners perspektiv och erfarenheter.

Kundperspektivet

I socialförvaltningens utredning som låg till grund för socialnämndens inriktningsbeslut (SN 2021/0032) gjordes bedömningen att upphandling av vissa LSS insatser inom ramen för LOV innebär att de enskilda som är i behov av insatserna får:

- utökade möjligheter att välja den verksamhet som de vill delta i,
- en större flexibilitet vid byte av verksamhet när så önskas,
- säkerställd kontinuitet

Cristina Granbom

Större valfrihet, flexibilitet och kontinuitet bedöms innebära en ökning av kvaliteten på kommunens tjänster och är helt i linje med både intentionerna i LSS samt de önskemål som har framförts av enskilda efter beviljandet av LSS-insatser. Ofta har den enskilde kännedom om vilket utbud som finns och har redan från början en önskan om att få delta i en specifik verksamhet. Detta har inte alltid varit möjligt tidigare, då utbudet av verksamheter har varit begränsat enligt ramavtal.

Marknad- och leverantörsperspektivet

Socialnämnden har också gjort en kartläggning och en utredning av marknaden och hur potentiella utförare ställer sig till ett eventuellt införande av LOV i vissa LSS insatser i Danderyds kommun.

Marknad

LOV inom LSS är relativt sällsynt i ett nationellt perspektiv. Av Sveriges 290 kommuner är det enbart 32 som har infört LOV inom daglig verksamhet till exempel. Däremot är LOV inom LSS vanligare i ett storstadsperspektiv. Till exempel har 9 av Danderyds totalt 11 jämförelsekommuner infört LOV i en eller flera av de LSS-insatser som är aktuella för denna upphandling.

De utförare av LSS-insatser som Danderyds kommun har ramavtal med idag återfinns dessutom som leverantörer av samma LSS-insatser inom LOV-systemet i de närliggande kommunerna Täby och Sollentuna. Även de verksamheter som Danderyds kommun har tecknat individavtal med återfinns som utförare/leverantörer av LSS-insatser inom LOV-systemet i närliggande kommuner.

Leverantörer

Synpunkter och förslag från potentiella utförare har inhämtats genom frågor publicerade som en RFI (Request for Information) i upphandlingssystemet Tendsign.

Fyra potentiella utförare bland aktörerna på marknaden har besvarat samtliga eller vissa av frågorna.

Det som uppfattades som positivt och attraktivt av aktörerna på marknaden med ett införande av LOV är bland annat:

- Att ersättningsnivåerna blir likartade för alla utförare, inklusive för kommunens egen regi.
- Enklare administration jämfört med upphandling enligt LOU eller upprättande av individavtal
- Tydliga och rimliga krav

Cristina Granbom

- Tydlig jämförelsesida som ska underlätta den enskildes val.
- Ersättningsnivå som är i paritet med kranskommunernas
- Att ersättning och nivåmodell står i korrekt förhållande till varandra.

Det som uppfattades försvåra/hindra potentiella leverantörer för att ansöka om att få vara med i LOV är bland annat:

- Om nuvarande ersättningsnivåer sänks
- Om ersättningsnivåerna avviker från närliggande kommunernas ersättningsnivåer
- Otydliga krav eller krav som går utöver det som är lagstadgat
- Oklara nivåbedömningar som inte speglar det faktiska behovet av stöd
- Att inte få möjlighet till samarbete med hälso- och sjukvårdspartner.
- Farhågor finns om att utförare högst upp på listan blir valda först

Kommunen

Kommunens roll i ett valfrihetssystem enligt LOV är dels att vara huvudman och ha det yttersta ansvaret för insatserna, dels bestämma värdet på tjänsten och godkänna utförarna som lägger anbud.

Kommunen är även den myndighet som prövar den enskildes rätt till insatser. Kommunen ska enligt upphandlingsrättsliga principerna, iaktta konkurrensneutralitet samtidigt som kommunen finansierar insatserna.

Egen regi

Kommunen kan vara en aktör bland övriga utförare som ska producera insatserna. I dessa fall innebär det att kommunens egen regi behöver uppfylla samma krav som de externa utförarna. Kommunens egen regi får alltså inte ges några för- eller nackdelar, varken direkt eller indirekt.

1. Förslag till ersättningsbelopp

Beräkningen av föreslagna ersättningsbelopp har gjorts genom en avvägning av flera faktorer.

En jämförelse har gjorts mellan kommunens tidigare genomsnittskostnader, ersättningsbeloppen som geografiskt närbelägna kommuner betalar för samma insatser samt det som potentiella utförare har angett som rimliga ersättningsbelopp i sina svar på RFI frågorna.

Cristina Granbom

Hänsyn har tagits till att ersättningen behöver stå i proportion till personalstödet som den enskilde behöver utifrån insatsmätningen som kommunen tillämpar.

Insatsmätningen är en femgradig skala där nivå 1 innebär en lindrigare funktionsnedsättning och nivå 5 innebär en mycket omfattande fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning.

Ersättningen inkluderar också lokalkostnader samt moms-kompensation till privata utförare med 2,5%. Det innebär att verksamheter i kommunens egen regi som väljer att ansluta sig och blir godkända som utförare inom LOV får en ersättning som är 2,5% lägre.

Ersättningsbelopp för korttidsvistelse enligt 9§6 LSS

Ersättning föreslås utgå som tidigare, för helt eller halvt dygn. Som halvt dygn räknas vistelse upp till 12 timmar och som heldygn räknas vistelse mellan 12 - 24 timmar.

Förslag på ersättning till utförare av insatsen korttidsvistelse enligt 9§6 LSS (2022 års nivåer)

Ersättningsnivå	Helt dygn	Halvt dygn
Nivå 1	2 550	1 785
Nivå 2	3 100	2 170
Nivå 3	3 600	2 520
Nivå 4	4 800	3 360
Nivå 5	6 000	4 200

Totala beräknade kostnader utifrån nu aktuella volymer och nivåer	8 863 680
Kommunens aktuella kostnader	8 940 000

Ersättningsbelopp för korttidstillsyn enligt 9§7 LSS

Ersättning föreslås utgå som tidigare, det vill säga per dag.

Förslag på ersättning till utförare av insatsen korttidstillsyn enligt 9§7 LSS (2022 års nivåer)

Ersättningsnivå	Kronor per dag
-----------------	----------------

Cristina Granbom

Nivå 1	550
Nivå 2	750
Nivå 3	900
Nivå 4	1000
Nivå 5	1150

Totala beräknade kostnader utifrån nu aktuella volymer och nivåer	3 804 000
Kommunens aktuella kostnader	4 440 000

Ersättningsbelopp för daglig verksamhet enligt 9§10 LSS

Kommunens uppdrag avser antingen hel- eller deltid. Deltid föreslås omfatta upp till fem (5) timmar per dag och heltid från fem (5) timmar per dag.

Utföraren ska rapportera den enskildes närvarotid i form av antal timmar per dag på den dagliga verksamheten på den blankett som kommunen hänvisar till.

Ersättningen betalas ut i efterskott i enlighet med uppdrag samt utförd volym: omfattning (hel- eller deltid) och antal arbetade dagar under en månad.

Ersättningen för daglig verksamhet inkluderar även:

- Habiliteringsersättning
- Hälso- och sjukvård

Utföraren ska betala ut habiliteringsersättning till den enskilde för arbetade timmar. Ersättningen ska vara i nivå med motsvarande ersättning inom kommunens verksamhet. Se kommunens hemsida för aktuella belopp.

Förslag på ersättning till utförare av insatsen daglig verksamhet enligt 9§10 LSS (2022 års nivåer)

Ersättningsnivå	Heltid, ersättning per dag	Halvtid, ersättning per dag
Nivå 1	600	456

Cristina Granbom

Nivå 2	900	684
Nivå 3	1400	1064
Nivå 4	1850	1406
Nivå 5	2200	1672

Totala beräknade kostnader utifrån nu aktuella volymer och nivåer	27 318 000	
Kommunens aktuella kostnader	28 068 000	

2. Förslag till ickevalsalternativ

Enligt Lagen om valfrihetssystem ska det alltid erbjudas ett ickevalsalternativ för de enskilda som inte kan eller inte vill välja. Ickevalsalternativet ska vara konkurrensneutral.

Utformningen av ickevalsalternativet i detta fall behöver ske med hänsyn till LSS lagens intentioner som påbjuder att samtliga insatser ska anpassas till mottagarens individuella behov och utformas enligt närhetsprincipen, det vill säga att de är lätt tillgängliga för de människor som behöver dem.

Socialförvaltningen föreslår därför följande formulering av ickevalsalternativet:

”Ickevalsalternativet i Danderyds kommun utgörs av närhetsprincipen, det vill säga den verksamhet/enhet som motsvarar den enskildes behov, ligger närmast den enskildes bostad (normal landsväg) och som vid det aktuella tillfället har en ledig plats.”

3. Förslag för tidsplan och tillvägagångssätt vid införandet av LOV i LSS

Nuvarande ramavtal för de LSS insatser som behöver upphandlas går ut i juni 2022 men förlängs automatiskt med 3 månader i taget tills kommunen säger upp avtalen.

För att inte motverka syftet med införandet av ett valfrihetssystem samt för att inte brukarna ska känna sig tvingade att byta utförare bör övergången till LOV ske på ett så smidigt sätt som möjligt. Socialförvaltningen bedömer

Cristina Granbom

därför att alla avtal inte kan sägas upp samtidigt och att införandet av LOV behöver ske gradvis i flera etapper.

- **Första etappen** innebär att göra det möjligt för leverantörer att ansöka om att bli utförare av aktuella LSS-tjänster inom ramen för LOV systemet i Danderyds kommun. Detta planeras genom att annonsera upphandlingen i Tendsign under sommaren/hösten 2022 eller direkt efter att kommunfullmäktige har fattat beslut.

Marknadskartläggningen har visat att nuvarande utförare redan är listade i LOV systemet för LSS i kranskommunerna. Vid utformningen av ersättningsmodellerna har det tagits hänsyn till och beräkningen har gjorts på så sätt att föreslagna ersättningsbelopp inte avviker avsevärt från jämförbara och geografiskt närliggande kommuner. Därför bedömer socialförvaltningen att det finns ett intresse för att ansluta sig till LOV systemet för LSS i Danderyd samt att det finns goda förutsättningar för att verksamheterna ska kunna bli godkända som utförare. Samtliga godkända utförare blir därmed valbara för de Danderydsbor som är berättigade till insatserna.

- **Andra etappen** innebär att godkända utförare ska bli valbara i praktiken. Detta kan göras genom att information om godkända utförare publiceras på kommunens hemsida och på så sätt ge kunder möjlighet att välja den utförare som passar bäst. Alla enskilda som får nya LSS beslut inom dessa insatser hänvisas till att välja utförare från LOV listan.

Därefter kommer samtliga leverantörer som ansöker och som uppfyller de ställda kraven att bli godkända och löpande komma med på listan över godkända och valbara utförare.

- **Den tredje etappen** och som kommer att ta längst tid innebär att föra över de befintliga kunderna i LOV-systemet. Detta kan ske genom en gradvis avveckling av de avtal som löper med 3 månader i taget och när den tredje etappen kan anses som genomförd beror på om och när aktuella utförare väljer att gå med i LOV systemet. Samma process behöver genomföras även för de kunder som i dagsläget har individuella avtal. De individuella avtalen behöver kartläggas, eventuellt sägas upp alternativt förlängas eller revideras.

Socialförvaltningen yttrande

Konkurrensutsättning enligt Lagen om valfrihet bedöms ge de enskilda flera fördelar. De enskilda är tillförsäkrade bättre kontinuitet och varaktighet vid införandet då avtalet med utförarna i LOV systemet löper på tillsvidare. I

Cristina Granbom

och med valfriheten får de enskilda också större möjlighet till självbestämmande och inflytande över hur de insatser de är berättigade till ska utföras och vem som ska utföra insatserna.

En annan positiv aspekt med LOV införandet bedöms vara att den enhetliga, klara och tydliga kopplingen mellan omfattningen av stödet/nivåbedömningen och ersättningen som betalas ger en efterfrågad likvärdighet för utförarna. Fasta ersättningsbelopp bedöms också ge både utförare och kommun ett enkelt verktyg för bättre kontroll över kostnaderna.

Införandet av LOV inom LSS kräver dock en omställning i form av arbetssätt vid upphandling samt en kraftigt ökad administration och fler kontakter med utförare och enskilda under en lång övergångsperiod.

Befintliga utförare samt berörda kunder behöver informeras i god tid om kommunens avsikt att gå över till ett LOV system för dessa LSS insatser och att de temporärt förlängda avtalen kommer att sägas upp så fort det är praktiskt möjligt. Informationen ska ge utförarna möjlighet att hinna ansöka om att bli utförare inom LOV systemet samt ge brukarna möjlighet att fundera kring sina val.

Information till befintliga kunder samt till anhöriga kommer att ske löpande under införandeprocessen.

En tänkbar men sannolikt låg risk som kan uppstå är att många utförare kommer att erbjuda liknande verksamheter och att de som har mer speciella behov inte kan hitta en lämplig verksamhet. Individuella lösningar och individuella avtal kommer därför inte att kunna undvikas helt men ju fler verksamheter som väljer att vara med i LOV desto större valmöjligheter finns för de enskilda.

I och med införandet av en enhetlig ersättning kommer vissa av nuvarande utförare oundvikligt få en lägre ersättning medan andra kan få en något högre ersättning jämfört med idag. Det innebär med största sannolikhet att de utförare vars ersättning blir lägre inte kommer att anse LOV systemet som attraktivt. Socialförvaltningen bedömer dock att risken är liten för att dessa utförare kommer att välja bort Danderyds kommun eftersom samtliga ingår redan i LOV-systemet i grannkommunerna och föreslagna ersättningsbelopp befinner sig inom ramen för den variation som finns i grannkommunernas modeller.

Socialförvaltningens samlade bedömning är att en upphandling av insatserna 9:6 korttidsvistelse, 9:7 korttidstillsyn samt 9:10 daglig verksamhet enligt LSS genom konkurrensutsättning enligt LOV är fullt genomförbar samt kommer att medföra en kvalitetsförbättring på flera nivåer för de enskilda som är berättigade till insatserna, likabehandling av

Cristina Granbom

utförarna och bättre kontroll över kostnaderna för både beställare och utförare.

Konsekvenser för barn och unga

Barn med behov av vård- och omsorg kräver en säker och varsam samverkan där vårdnadshavare är nyckelpersoner. Hänsyn till barnets bästa utgör den viktigaste av alla prioriteringar i varje vårdkedja där barnet finns antingen som patient, brukare eller som anhörig till personen som får insatser.

Ekonomiska konsekvenser

Under förutsättning att samtliga befintliga utförare väljer att ansöka om och blir godkända som utförare inom kommunens LOV system och vid oförändrad omfattning på insatser och nivåer förväntas kostnaderna för de konkurrensutsatta LSS insatserna uppgå till 39 985 680 kronor.

Kommunens nuvarande kostnader för insatserna 9:6, 9:7 och 9:10 LSS uppgår till totalt 41 448 000 kronor.

Socialförvaltningens bedömning är dock att en eventuell förändring av kostnadsbilden kommer att ske under en relativt lång tid då utförarnas anslutning till LOV systemet är en process som kommer att ske succesivt, uppskattningsvis kan det ta upp till ett år innan övergångsprocessen kan anses som avslutad.

Britt-Marie Ekström
socialdirektör

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande SN 2021/0032

Upphandling av insatserna korttidsvistelse, korttidstillsyn och daglig verksamhet enligt §§ 9:6, 9:7, 9:10 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade genom konkurrensutsättning enligt lagen om valfrihetssystem

Expedieras
Kommunstyrelsen

DANDERYDS KOMMUN

Socialförvaltningen

Cristina Granbom

Tjänsteutlåtande

11 (11)

Datum

2022-03-18

Diarienummer

SN 2021/0032

Upphandlingsenheten
Nytida
Serigmo Care KÅS AB
Mind Me Omsorg AB